

Radovi poljoprivrednog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, XLVI, 50, Sarajevo 2001, 191 strani.

Sarajevska agronomska fakulteta je imela v prejšnji državi stavbo v središču mesta. Med vojnimi dogodki po letu 1992 je bila skoraj popolnoma porušena. Z velikimi težavami jim je nato uspelo delovanje fakultete spraviti v normalne tire. Dokaz temu je, da so že čez nekaj let začeli izdajati tudi svoj Zbornik. V tem zapisu bomo predstavili Zbornik iz leta 2001.

Tatjana Ljujić Mijatović objavlja razpravo Vrtna arhitektura bosanskih avlija kao dio kulturne baštine str. 5-13). V njej z umetnostnozgodovinskega stališča obdeluje sarajevske vrtove pri uglednih meščanskih hišah (posebej Svrzine kuće), ki so se zaradi muslimanske vere delili na moške in ženske. V razpravi je navedenih veliko okrasnih rastlin, ki so jih zasajali v teh vrtovih. S tem avtorica na nek način nadaljuje delo Slovenca Dušana Grabrijana, diplomiranega inženirja arhitekture, ki je bil profesor na Srednji tehnični šoli v Sarajevu in je prvi obravnaval muslimanske hiše.

Nedžad Karić je napisal razpravo Djelovanje NIM preparata na *Oulema melanopus* L. (Coleoptera, Chrysomelidae) (str. 15-21). V zadnjih letih se skuša uvajati zatiranje raznih škodljivcev gojenih rastlin z naravnimi sredstvi. Pri tem so odkrili insekticidno delovanje indijskega drevesa *Azadirachta indica* L., po angleško Neem tree, od koder je dobila skrajšano ime tudi insekticidna substanca NIM. Avtor je preizkušal njeno delovanje na žitnega strgača (*Oulema melanopus* L.). Ugotovil je, da pripravek NeemAzal™ -T/S, ki vsebuje 1 % te substance, na splošno dobro deluje na tega škodljivca. Najboljši učinek je bil dosežen s tretiranjem ličink v prvem in drugem razvojnem stadiju. Najslabši učinek je imela varianta z NIM oljem in emulgatorjem.

Amela Peljto objavlja razpravo Antagonisti *Phytophthora infestans* (Mont.) de Bary - patogen krompira (str. 23-39). Avtorica je kot potencialne antagoniste krompirjeve plesni preučevala nekatere vrste iz rodov *Fusarium*, *Penicillium*, *Mucor* in *Trichoderma* v dvojnih kulturah. *Penicillium* spp. so zmanjšale rast parazitske glive na daljavo. *Trichoderma harzianum* in *Mucor* sp. sta zmanjšala rast šele ob stiku obeh micelijev, ko so se začele hife parazitske glive razkrajati in so hife antagonistov začele preraščati v njene kolonije. Pri *Fusarium moniliforme*, *F. poae* in *Fusarium* sp. sta parazitska gliva in antagonist prenehala rasti ob kontaktu in med njima se je naredila jasna ločnica. Med parazitsko glivo in *Fusarium solani* ni bilo nikakršnega antagonističnega delovanja.

Julijana Grbelja in Anesa Mujkić sta napisali članek Molekularna sistematika - nov pristup rasvjetljavanju filogenije prokariota (str. 41-45). Rezultati komparativne analize majhnih podenot sekvenc ribosomalne rRNA so dali nove vpogled v klasifikacijo celičnega življenja in so deloma izboljšale filogenetsko veljaven sistem prokariotov.

Suvad Lelo objavlja članek Biosistematska shvatanja podjele klase Insecta (str.47-52). To delo, tudi na podlagi proučevanja entomoloških zbirk v Bosni in Hercegovini, odločno zavrača delitev razreda Insecta na podrazreda Apterygota in Pterygota, torej brezkrilnih in krilatih žuželk, ki jo šteje za najprimitivnejši tipološki pristop, ki ne upošteva komparativno-anatomske podrobnosti zlasti oblike ustnega aparata in

ontogenetske in s tem tudi filogenetske študije ter dokaze, dobljene z embriološkimi in drugimi študijami. Avtor je skratka pristaš profesorja Matoničkina.

Amarela Terzić-Vidojević in Josip Čolo opisujeta Savremenije metode u mikrobiološkoj diagnostici (str. 53-65). Delo je v bistvu nadaljevanje naloge "Ispitivanje mogućnosti sterilizacije ječma jonizujućim zračenjem za potrebe farmaceutske industrije". S površja zrnja so izolirane kolonije bakterij, katerih identifikacija je bila opravljena z API 20 E identifikacijskim sistemom za enterobakterije in RAPID ID 32 A za sporogene anaerobne bakterije. Kot rezultat tega dela je mogoče reči, da imajo sodobne metode identifikacije mikroorganizmov evidentne prednosti v primerjavi s klasičnimi metodami. Te prednosti so tudi našteje.

Ista avtorja sta prispevala še članka Primjena jonizujućeg zračenja u mlinskoj industriji (str. 67-74) in Ispitivanje mogućnosti sterilizacije ječma jonizujućim zračenjem za potrebe farmaceutske industrije (str.75-85). Avtorja v prvem članku ugotavljata, da je "hladna sterilizacija" z omenjenimi žarki učinkovita metoda dekontaminacije in dezinfekcije brez organoleptičnih in senzornih sprememb ter sprememb kemijske sestave. V drugem članku je navedenih veliko podatkov, ki jih ne kaže navajati. Sklep pa je, da je z njunimi poskusi rešen osnovni problem pridobivanja ječmena za potrebe farmacevtske industrije.

Asima Begić-Akagić objavlja članek Novi tehnološki postupak u proizvodnji niskokaloričnog džema (str. 87-95). Gre za džem iz robide, ki so ga analizirali takoj po izdelavi, po treh in šestih mesecih. Vsi analizirani parametri so ugodni.

Sema Čorbo, Sanja Oručević, Salko Muratović so prispevali članek Prženje listova krompira u palminom ulju (str. 97-104). Za poskuse so uporabljali sorto krompirja Desiree, ki je znana kot ustrezna za proizvodnjo in palmino olje iz maloprodajnih trgovin, za primerjavo pa dva vzorca gotovih lističev (čipsa) od zasebnega proizvajalca. Avtorji so analizirali vse ustrezne parametre. Rezultati kažejo, da so razlike minimalne in za prakso nepomembne.

Sanja Oručević in Samija Ljaljak objavljata članek Poboljšivači brašna i njihova upotreba (str. 105-114). Sodobne peke si ni mogoče zamisliti brez dodatkov, ki izboljšujejo kakovost moke. Avtorja dokaj izčrpno razpravljata o tem kako bi bilo treba najprej standardizirati kakovost moke, čemur bi lahko prilagodili izboljševalce.

Samija Ljaljak je napisala članek Marketing šljive u Bosni i Hercegovini (str. 115-127). Ti dve deželi sta zelo zainteresirani za pridelavo sliv. Imata 15,5 milijonov skupnih in 12,8 milijonov rodnih dreves. V strukturi sort prevladuje požegača s 70 %, vendar ta sorta nima prihodnosti, ker ni odporna na virus šarke in ji grozi iztrebljenje ter zaradi predrobnih plodov, ki za sedanje razmere niso dovolj vabljivi. Pridelek sliv je 140.000 ton. Sliva je zelo dragoceno namizno sadje, ki je nezamenljiva surovina za približno 35 izdelkov živilske industrije. Promocija in marketing sliv v obeh deželah še zelo šepa.

Sabahudin Bajramović objavlja članek Švajcarski pristup podršci poljoprivrede planinskog područja (str. 129-141). Avtor je dal zelo nazoren prikaz švicarskega

podpiranja kmetijstva v hribovitem in gorskem svetu, ki pa je pri nas dobro znan in ga zato ne kaže opisovati.

Isti avtor je objavlja razpravo Uporedna analiza proizvodno-ekonomskih rezultat planinskih seljaških gazdinstava Švajcarske i BiH (str. 143-167). Kot poudarja avtor so razlike med švicarskimi in bosansko-hercegovskimi planinskimi kmetijami zaradi različnih razlogov zelo velike. Razprava je zelo zanimiva, vendar je na tem mestu ne kaže podrobneje obravnavati, ker bi bil prikaz nujno zelo okrnjen.

Dragana Sarić je napisala razpravo Uticaj uslova kreditiranja u Federaciji Bosne i Hercegovine na cijenu investicija u prehrambenoj industriji (str. 169-185). V tej obsežni razpravi so dokaj izčrpno prikazani vplivi različnih pogojev kreditiranja na končno ceno investicije. Kakor prejšnje tudi te razprave ne moremo iz istih razlogov izčrpno prikazati.

Objavljena sta nekrologa dr. Nade Kapetanović, tudi pri nas znane profesorice specialnega sadjarstva na sarajevski agronomski fakulteti, ki je umrla v 78. letu starosti in Aleksandra Ličina, strokovnjaka za ekonomiko kmetijstva in prehrambene industrije, ki je umrl v 74. letu. Bil je naslovni profesor omenjene fakultete. Menim, da tega ranga v drugih republikah nekdanje Jugoslavije ni bilo.

Jože Maček